

Liturgie voor de viering van zondag 1 december 2019: Advent 1

Plaats: Ontmoetingskerk

Aanvangstijd: 10.00 uur

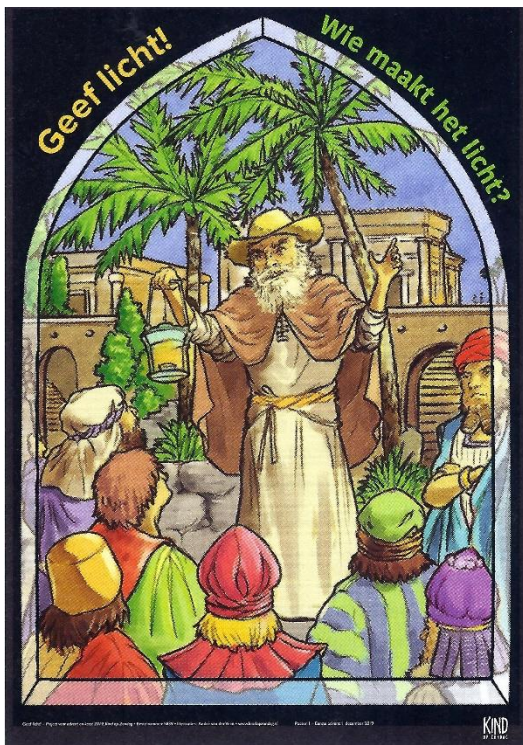
Voorganger: ds. Peter van der Schans

Organist: Gert van der Schoor

Zang: het vocale kwartet Ontmoetingskerk o.l.v. Eugène Broekman

Lector: Bas Kraaijeveld

Kindernevendienst: Groep 1 tot en met 7

Thema: Wie maakt het licht?

Protestantse gemeente te IJsselstein

**Protestantse
Kerk**

De Paaskaars brandt

Orgelspel vooraf

De dienstdoende ambtsdragers komen binnen

Welkom door de voorganger

AAN HET BEGIN

Toewijding door stil gebed en kort orgelspel

We gaan staan

Groet

Bemoediging

We zingen: Intochtslied (staande): Psalm 25:2 en 3

Gebed aan het begin (staande):

Here God, een eerste licht hebben we ontstoken,
 het verdrijft de nacht en onze diepste wanhoop,
 het licht schittert kwetsbaar tegen het onrecht in.
 Zal dit licht doorzetten?
 Zal dit alles voorbijgaan?
 Het eerste licht brengt ons bij de kwetsbare plaatsen
 waar leven en licht niet vanzelfsprekend is.
 We zien dat in ons eigen leven,
 en op zoveel plekken in onze wereld.
 Daarom zijn we hier:
 omdat U door dit ene licht heen
 een bres kan slaan in de krachten van de nacht.
 Wees dan ook vanmorgen ons nabij met Uw licht.
 Breek door onze duisternis heen en kom!
 Amen.

De gemeente gaat weer zitten

We staan stil bij de Adventskaarsen

Het is donker om ons heen,
 maar kijk, het duurt maar even.
 Het eerste kaarsje mag nu aan;
 een teken van het leven.

We zingen: Lied 451:1, 2 en 3

Smeekgebed, dat we besluiten met het zingen van: *'Heer, ontferm U!'*

Bij wijze van kyrie

O God, uw wereld is in nood,
 het licht is verduisterd,
 recht en vrede zijn ver te zoeken,
 machten hebben het hoogste woord,
 mensen lijden onder mensen

en staan elkaar naar het leven,
 sterken vertrappen de zwakken
 en rijken leven op kosten van armen,
 afgoden verleiden mens na mens
 en uw raad wordt in de wind geslagen,
 uw naam moet onze lading dekken
 en vrome woorden verhullen onze daden,
 wij willen groot zijn, rijk worden,
 veel betekenen, alles hebben,
 maar ons weten en kunnen bedreigt uw aarde
 en wij halen ons de dood op de hals.

O God, kom op
 en toon uw macht
 aan een wereld verloren in schuld,
 aan mensen die vergaan van ellende,
 overwin alles wat U tegenstaat
 en wees genadig voor ons,
 help ons dat wij niet ten onder gaan
 aan wat wij hebben aangericht.
 Laat eindelijk opgaan
 de zon van uw gerechtvaardigheid
 en maak het licht ver weg en dichtbij.
 Zo bidden en zin gen we samen:
 ...

W.R. van der Zee, *In het huis van de levende*, p. 24

We zingen: Lied 916

DIENST VAN HET WOORD

Gebed om de opening van het Woord:

Wij wachten op U, o God,
 op uw komst, op U zelf,
 op uw licht dat verheldering brengt,
 op uw woord dat alles verandert;
 open onze oren
 voor uw woorden van hoop,
 open onze ogen
 voor uw wegen van heil,
 open onze harten
 voor het geheim van uw liefde
 die ons ook vandaag
 in vuur en vlam kan zetten,
 open onze mond
 dat wij uw heil niet verzwijgen
 en ook niet verzuimen
 bij de naam te noemen

wat onheil is.

Dat bidden we voor ons hier in de kerk,
voor de kinderen bij de nevendienst,
voor mensen thuis met ons verbonden.
Amen.

(W.R. van der Zee, *Zondagswoorden*, p.20)

Gesprek met de kinderen d.m.v. een sketch

Laat iemand opkomen als de profeet Micha. Micha was een beetje een buitenstaander. Hij zag er anders uit dan de bewoners van Jeruzalem. Hij kan bijvoorbeeld een overall aan hebben en klompen. Laat het zo donker mogelijk zijn als Micha binnenkomt: 'Zo, wat is het hier donker zeg! Ik zie er bijna niks van! Kan het wat lichter?' Hij pakt een zaklamp en schijnt door de ruimte. Hij vraagt aan een paar volwassenen/kinderen: 'Wie doet hier normaal het' licht aan? Wie kan ik vragen het hier een beetje lichter te maken?' Als de lichten weer aan zijn, spreekt Micha de mensen toe: 'Hallo, ik ben Micha. Ik ben een profeet. Ik geef de boodschap van God door aan de mensen. Deze keer vertel ik over het licht. De mensen in Jeruzalem leven in het donker. Ze zijn bang voor vijanden, bang om te verliezen wat ze hebben. God wil ze laten weten dat het weer licht zal worden. Maar dan moeten ze wel zelf het licht aan doen!' Micha vertelt dat de eerste advent als thema 'Wie maakt het licht?' heeft. Hij laat de poster zien die bij de eerste adventszondag hoort.

We zingen met de kinderen: *'Jezus zegt, dat Hij hier van ons verwacht'*

Het licht wordt door de kinderen meegenomen

Voor de Schriftlezing uit:

Maandagavond las ik met een paar gemeenteleden Micha 2. Het gedeelte dat Bas zo meteen ook met ons gaat lezen.

Direct na het voorlezen kwam als eerste vraag: "Peter, geef eens wat achtergrondinformatie over Micha!"

Ik doe het nu maar even van te voren. Misschien helpt het om wat Bas dan gaat lezen alvast wat beter te volgen.

1. Eerst iets over waarom we op weg naar Kerst teksten als die van Micha lezen. En dan nog uit het Oude Testament ook.

Vandaag beginnen we aan de tijd van Advent. Advent betekent *'komst'*. Of wel: *'God komt'*. Maar God komt niet pas met de geboorte van Jezus, het kindeke in de kribbe. God is al eerder gekomen en al veel vaker. Ook in mensenfiguren. In priesters, profeten en koningen. In anderen. Ze laten zien dat God komt en hoe hij komt. En wat de betekenis van die komst dan is in de eigen tijd. Als God zo komt, dan wordt niet de komst van Jezus voorspelt. Maar wel wordt duidelijk dat Jezus in een lijn staat. Dat hij niet de eerste en ook niet de enige is in wie God zich laat kennen. Hij is, voor christenen helemaal, iemand die het op een unieke manier laat zien dat God komt. Al die figuren voor hem laten er al iets van zien. Jezus heeft iets van hen weg. Zoals ook mensen ná hem iets van hem weg hebben. Het is goed dat te beseffen. Daarom deze weken van Advent Micha op de lezenaar.

2. Wie is die Micha?

Hij leefde en werkte tussen 750 en 700 voor Christus. Dat is in de tijd van koning Hizkia in Juda. Hij komt uit Moresjet, een kilometer of 35 ten zuidwesten van Jeruzalem. Het is een onvruchtbaar, maar strategisch belangrijk gebied. Zijn naam betekent: *"Wie is als de HEER?"*

Micha komt van het platteland, uit de provincie zeggen we vandaag. En hij heeft iets te zeggen over wat er in de stad Jeruzalem gebeurt. Hij geeft commentaar namens God op wat hij om zich heen ziet gebeuren.

Luister naar Micha 2.

Schriftlezing: Micha 2

²Wee hun die kwaad in de zin hebben en op hun bed boze plannen smeden. Al in het ochtendgloren brengen ze die ten uitvoer, dat ligt in hun macht. ²Willen ze een veld? Ze roven het! Willen ze een huis? Ze nemen het! Ze maken zich meester van huizen en hun bezitters, van mensen en hun eigendom. ³Daarom – dit zegt de HEER: Over dit volk zal ik onheil brengen, een onheil dat jullie niet kunnen afschudden en waaronder jullie gebukt zullen gaan. Er wacht jullie een tijd van verschrikking! ⁴Dan zal dit over jullie worden gezegd, dan zal deze weeklacht klinken:

‘Het is voorbij!’ zal men zeggen.

‘We zijn reddeloos verloren.

Ons erfdeel wordt verkwanseld,

het wordt ons ontnomen,

ons land onder afvalligen verdeeld.’

⁵Daarom blijven jullie achter wanneer het volk van de HEER het land verdeelt. Niemand zal voor jullie het lot werpen wanneer het meetlint wordt gespannen.

⁶‘Houd op,’ zeggen zij, ‘houd op met dat geprofeteer! Komt er nooit een eind aan die beschimpingen?’ ⁷Zou dit het zijn wat het volk van Jakob is aangezegd? Verliest de HEER zo snel zijn geduld, zouden dit zijn daden zijn?’ Betekenen mijn woorden dan geen voorspoed voor wie de rechte weg gaat? ⁸Steeds weer stelt mijn volk zich vijandig op tegenover al wie vredelievend is. Nietsvermoedende, vreedzame voorbijgangers worden van hun mantel beroofd. ⁹Jullie verdrijven de vrouwen van mijn volk uit de huizen waarin zij gelukkig zijn. Jullie ontnemen hun kinderen voor altijd de luister waarmee ik hen heb bekleed. ¹⁰Sta op, ga weg, hier zul je geen rust vinden. Dit land is onrein, het brengt bederf en vreselijke vernietiging. ¹¹Als er iemand was die niets dan wind en valse leugens verspreidt en profeteert: ‘Ik zie wijn en drank,’ dan zou dat voor dit volk de ware profeet zijn!

¹²Ik zal je bijeenbrengen, Jakob, je in je geheel bijeenbrengen.

Ik zal verzamelen wat er van Israël over is, ik zal het verzamelen.

Ik zal ze samenbrengen als schapen en geiten

binnen de omheining, als een kudde in de wei;

het zal daar gonzen van de mensen.

¹³Hij die een bres slaat gaat voorop,

ze breken uit, ze trekken door de poort,

ze gaan erdoor naar buiten.

Hun koning gaat hun voor,

de HEER gaat aan het hoofd.

We zingen: Lied 1009

Verkondiging:

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!

Micha is een oudtestamentische profeet. En een profeet is een woordvoerder namens God. Hij laat horen en zien hoe God komt. En wat die komst betekent. Het maakt hem tot een criticus,

een commentator op de gebeurtenissen. Hij ziet wat anderen niet kunnen of willen zien. Hij doorziet waar anderen de ogen voor sluiten. Hij ziet in dat het de verkeerde kant opgaat met het volk en zijn leiders. Hij ziet het donker in zijn dagen. Een profeet is dus geen toekomstvoorspeller. Je mag van hem niet verwachten dat hij precies gaat vertellen: dat en dat zullen dan en dan gaan gebeuren.

Wel geeft een profeet aan: als je op deze verkeerde manier door leeft dan loopt het verkeerd met je af. Als je je niet bekeert, dan gaat het fout. Dan overkomt je onheil. Dan wordt het pikdonker.

Maar keer je je wel om, dan komt het goed. Verander je je gedrag, dan komt het goed. Dan beleef je heil. Dan wordt het licht om je heen.

Dat is iets anders dan de toekomst voorspellen. Micha spreekt over de actualiteit van zijn tijd en is geschreven om mensen op te roepen standvastig te zijn in het geloof, om waakzaam te zijn, om kritisch te staan tegenover allerlei overspannen verwachtingen en zich niet bang te laten maken of te laten misleiden. Micha gaat over wat in de ogen van God niet oké is. En over wat wél de goedkeuring van God kan wegdragen.

Micha is kritisch. Hij beschuldigt de leiders van het volk: Jullie liggen 's nachts op bed van alles en nog wat te bedenken om overdag te kunnen uitvoeren. Ze maken boze plannen om velden te roven, om huizen te stelen, om zich meester te maken van mensen. Welbewust, doordacht maken ze anderen tot slachtoffer. En ze ontzien niets en niemand. Ze gaan als het nodig is over lijken voor eigen gewin.

Micha klaagt de religieuze en maatschappelijke elite aan. Er zijn grote sociale en economische veranderingen gaande. Was er aanvankelijk een agrarische samenleving, langzaam maar zeker verandert die naar een markteconomie. Daarin worden handel en nijverheid belangrijker. Kleine boeren moesten het onderspit delven tegenover de grote landeigenaren. Micha veroordeelt dat gedrag – gedrag dat leidt tot afpakken van land en huizen; en tot tiranniseren van kleine mensen. Micha zegt dat zulk gedrag afgaat op een tijd van grote verschrikking.

Micha ziet het. Hij doorziet de consequenties van het onrecht en hij wil zijn medemensen de ogen openen. In beeldende taal beschrijft hij wat er mis gaat en tot welk onheil dat leidt. Maar hij wijst ook vol hoop naar de belofte van God aan mensen. Al is het in dit stukje van vanmorgen nog maar een piepklein beetje. De nadruk ligt op de kritiek. Op de waarschuwing. Op het *'Wee!'*.

Waar zijn onze profeten? Wie kun je in onze tijd herkennen als moderne Micha's?

Ik moet denken aan klokkenluiders in onze tijd. Dat is iemand die symbolisch de klok luidt om een misstand aan de kaak te stellen. Een werknemer die misstanden in zijn bedrijf of organisatie naar buiten brengt, al dan niet anoniem. Of iemand die van binnen een organisatie illegaal handelen, misstanden, of onrecht binnen bestaande machtssystemen openlijk aan de kaak stelt. Of *'Iemand die door zijn/haar werk kennis heeft van een redelijk vermoeden van een misstand die raakt aan het maatschappelijk belang.'* (Wet Huis voor klokkenluiders). Een klokkenluider kan zowel een integer persoon zijn als iemand die aanvankelijk aan de bekritiseerde praktijken heeft meegedaan, vervolgens spijt kreeg en de misstanden openbaar maakt. Doorgaans wordt het de klokkenluider niet in dank afgenomen informatie naar buiten te hebben gebracht. Dikwijls verliest hij zijn (of zij haar) baan bij de betreffende organisatie, zaak of instelling. Je merkt dat het wringt rond een klokkenluider. Dat het mensen een ongemakkelijk gevoel geeft. Dat het weerstanden oproept.

Ik moet ook denken aan iemand als Arjan Lubach. Met zijn programma stelt hij zaken scherp en met een zekere humor aan de kaak. En dat knaagt, dat doet je nadenken. Of je keert je er juist van af. En kijkt weg van waar het om gaat.

Hoe kan een profeet ons het beste raken? Wat denkt u als hier een profeet staat?
 Of is dat al meteen een manoeuvre die ons afleidt van waar het om gaat? Proberen we de profeet al direct van ons af te houden en onschadelijk te maken? Ik hoop van niet.
 Er zijn profeten waar bij je je afvraagt of ze echte profeten zijn. In de tekst van vandaag schetst Micha zelf wat voor profeet mensen graag willen horen. Iemand die zegt “*ik zie wijn en drank*”, die zou meteen gezien worden als de ware profeet. Ik kan het me zelf niet voorstellen, maar er zijn mensen die helemaal gek worden als er wordt geroepen: “*Wijnen, wijnen, wijnen!*”. Die dat helemaal het einde vinden.

Maar iemand die zegt dat jij je leven moet veranderen is natuurlijk minder populair.
 Wat zouden de mensen die kritiek krijgen dan denken? Zouden ze niet stilletjes denken, dat ze het wel aardig doen? Als dat zo is, dan zijn zulke mensen nog moeilijker aan te spreken op hun gedrag. En is het nog moeilijker om hen te veranderen. Zouden de kwaadwilligen zich wel aangesproken weten? Hoe zeg je eigenlijk wat Micha wil zeggen? Hoe concreet moet je zijn? Wat is een eyeopener? Wat beweegt je om je gedrag te veranderen?

Moet je het onheil benoemen, scherp, hard en zo mensen schrik aanjagen? Zodat ze met een schok stil gaan staan, beseffen wat ze doen en zich vervolgens omkeren?
 Of leg je alle nadruk op het ‘snoepje’ van heil dat wordt aangeboden? Zet je alles op de goede tijd die gaat komen?

Of doe je het milder, meer meegaand, meer begrijpende wijs?

Hoe zeg je de waarheid? Hoe bereik je je doel?

Kijk naar de opvoeding van een kind dat je goed gedrag wil bijbrengen: complimenten uitdelen, positief benaderen of juist straffen en de duidelijk zeggen waar het op staat?

Kijk naar mensen in het verkeer: hoe bereik je dat je geen telefoon gebruikt tijdens het rijden? Vriendelijk vragen, verkeersregels opstellen? Of heftige filmpjes laten zien van de ongevallen die voorkomen uit je mobiel gebruiken tijdens het rijden?

Wat is er bij ons dat aan de kaak gesteld moet worden in de lijn van Micha?

In het verleden waren er banken die woekerpollissen verkochten en blind gingen voor winst en nog eens winst. Zonder zorg voor de verdere financiële situatie van hun klanten.

Misschien moet je denken aan ondernemingen die gebruik maken van zo goedkoop mogelijke arbeiders. Aan huizenbezitters die huurwoningen opkopen, ze verbouwen om zoveel mogelijk ruimte te hebben om te verhuren en winst te maken.

Of je denkt aan mensen die op hun bed liggen na te denken hoe ze degene tegen wie ze iets hebben een loer kunnen draaien.

Vragen voor de komende week; vragen voor bezinning in de tijd van Advent:

Wat is er bij ons dat aan de kaak gesteld moet worden? Wat is er in je zelf dat onder kritiek moet komen? Waar is het onder ons donker? Waar maak jij het duister?

En **wie** is betrouwbaar? Wie is als Micha? Wie helpt je om je zelf onder ogen te zien? Om onzen samenleving onder ogen te zien?

Wat je ook ontdekt aan donkerheid en duisternis –

Je kunt zelf meehelpen om het licht aan te steken.

Je mag er bovendien op vertrouwen dat God zal komen.

Om zelf het licht te maken onder ons en overal.

Amen.

Meditatief moment: het kwartet zingt: ‘*We’ve no abiding city here*’

Tekst V-1 en melodie V-2

<p>1. We've no abiding city here: This may distress the worldling's mind, But should not cost a saint a tear, Who hopes a better rest to find.</p>	<p>1. We hebben geen blijvende stad hier: Dit kan de geest van de wereldling van streek maken, maar moet een heilige geen traan kosten, wie hoopt een betere rustplaats te vinden.</p>
<p>2. We've no abiding city here; We seek a city out of sight. Zion its name; the Lord is there; It shines with everlasting light.</p>	<p>2. We hebben geen blijvende stad hier; we zoeken een stad uit het zicht. Zion zijn naam; de Heer is daar; Hij schijnt met eeuwig licht.</p>
<p>3. O sweet abode of peace and love, Where pilgrims freed from toil are blest; Had I the pinions of the dove, I'd flee to thee, and be at rest.</p>	<p>3. O zoete verblijfplaats van vrede en liefde, waar pelgrims bevrijd van zwoegen gezegend zijn; Had ik de rondsels van de duif, Ik zou naar u vluchten en in rust zijn.</p>
<p>4. But hush, my soul, not dare repine; The time my God appoints is best; While here, to do his will be mine, And his to fix my time of rest.</p>	<p>4. Maar zwijg, mijn ziel, je hoeft niet te berouwen; de tijd die mijn God aangeeft is het beste; Terwijl ik hier ben is het mijn taak zijn wil te doen. En de zijne om mijn rusttijd te regelen.</p>

We zingen: Lied 462:1, 2, 4 en 6

DIENST VAN HET ANTWOORD

Update Tussenspel

We gedenken Gerdina Petronella van Lent – Gussekloo

We luisteren naar de melodie van Lied 730: *“Heer herinner U de namen ...”*

Gebeden: dankgebed – voorbeden – stil gebed – samen bidden van het Onze Vader

Dankgebed

Voorbeden

Omdat wij niet in staat zijn
 eerlijk met elkaar te delen
 en eigen voordeel voorrang heeft,
 bidden wij U, o God,
 om inkeer en ommekeer:
 laat een groeiend besef
 bijeen te horen
 en geroepen te zijn
 samen te werken
 aan een toekomst
 voor wie na ons komen
 een heilzaam tegenwicht bieden
 tegen de gerichtheid
 op eigen macht en belangen
 en tegen de gebondenheid
 aan eigen volk of groep.

(W.R. van der Zee_Zondagswoorden_p124)

Stil gebed

Het 'Onze Vader'

Delen van de bloemengroet

Intussen komen de kinderen van de nevendienst terug

Inzameling van de gaven

Eerste collecte (zwarte zak):

Tweede Collecte (groene zak): is bestemd voor het werk van de kerk

Wie dat wil kan de kinderen uit de crèche ophalen.

AAN HET EINDE

We zingen (staande) slotlied: Lied 444:1, 3 en 4

Uitzending

Zegen:

De Heer zegent onze oren -
 dat we hoopvolle woorden horen,
 woorden die anderen kunnen bemoedigen,
 woorden die verhelder in donkere momenten,
 woorden van troost die verdriet helpen dragen,
 woorden van bewondering als schoonheid ons ontroert.
 De Heer leert ons de noodkreet verstaan achter stille woorden

van mensen die op ons beroep doen.

Hij zendt ons naar plaatsen waar mensen wachten
op zijn verlichtend woord.

De Heer
zegt ons doen en laten
om anderen meer tot zegen te zijn.
In der Naam van de vader, de Zoon en de Heilige Geest.

Gemeentezang: *Amen, amen, amen!* (Lied 431C)

Orgelspel

Inzameling van de gaven bij de uitgang voor het werk van de kerkrentmeesters